

URSS: La 'perestroika' en l'hora de la veritat

Les últimes declaracions de Gorbaxov, on es mostra partidari de deixar «per a més endavant» la solució definitiva al problema de les nacionalitats, fa pensar que l'època de permissivitat a l'URSS s'ha acabat. Per a alguns intel·lectuals, el líder soviètic, una vegada ha vist consolidat el seu poder, tracta de desfer-se dels sectors polítics que es mobilitzaren a la llum de la «glassnost».

Llibert Ferri

L'estratègia consisteix a apaivagar els símptomes més immediats d'un conflicte deixat «per a més endavant», aquesta solució definitiva l'ha tornat a utilitzar el president Mikhaïl Gorbaxov en l'última sessió del Soviet Suprem, que ha tingut com a teló de fons la rebel·lia de les nacionalitats bàltiques i els enfrontaments ètnics al Caucas.

En aquesta sessió històrica del Parlament soviètic —que va aprovar la reforma constitucional— Gorbaxov va defensar la idea d'un poder fort i centralista i va condemnar els excessos nacionalistes. Però també va ometre en el seu discurs als diputats qualsevol atac a Estònia, tot i que en la primera versió difosa per l'agència Tass atacava la proclamació unilateral de sobirania que va fer aquesta república bàltica el 16 de novembre. Tass va rectificar a les poques hores i l'endemà de l'obertura de la sessió parlamentària, el president d'Estònia, Arnqđ Ruuter, va fer marxa arrere i va donar proves de moderació i de paciència. En la presentació de la reforma constitucional, Gorbaxov va parlar d'*etapes* d'aplicació i de deixar per a la tardor de l'any 1989 —«per a més endavant»— la solució definitiva del problema de les nacionalitats.

Va anunciar, això sí, que les repúbliques tindrien més competències polítiques, econòmiques i culturals, i que s'aniria a consolidar un estat socialista federal. En aquest episodi els que han quedat més malparats han estat, doncs, els Fronts Populars que canalitzen i donen suport a les reivindicacions nacionals —amb la complicitat i el vist-i-plau del PCUS, almenys fins ara— i els intel·lectuals reformistes aplegats en l'anomenada *Tribuna de Moscou*, la majoria d'ells amb carnet comunista. Segons l'anàlisi —potser

A l'URSS han tornat els debats polítics i les manifestacions al carrer.

interessada però gens menyspreable— d'Andrei Fadin, un intel·lectual vinculat al grup informal socialdemòcrata Perestroika democràtica, l'etapa de la permissivitat està a punt d'acabar i s'acosta un període autoritari.

Per a fadin, Gorbaxov, una vegada consolidat el seu poder, ja no necessitaria els sectors polititzats que es van mobilitzar a la llum de la *glassnost*; aquests grups informals i Fronts Populars cohesionats al voltant dels intel·lectuals —els de la *Tribuna de Moscou*, Sakharov, Korotix, Afanassiev, etc— haurien passat a ser uns aliats incòmodes dels quals caldria desfer-se'n una vegada aconseguit l'objectiu: anul·lar la influència immobilista staliniana i contrarestar el poder dels conservadors de Ligatxov, als quals encara caldrà fer concessions.

Un lloc per a la «Nomenklatura»

I la sospita que Gorbaxov està disposat a fer-ne, de concessions, també ha planat sobre la sessió parlamentària. Emparant-se formalment en l'esperit democràtic, el president soviètic no ha volgut eliminar del text de la llei

electoral l'articulat que preveu l'elecció per sufragi indirecte, a través de candidatures del PCUS i d'organitzacions satèl·lits, de 750 diputats del nou congrés: una tercera part dels parlamentaris provindran, doncs, de l'aparell.

Els sectors més reformistes del partit ho valoren com un autèntic enquistament de la *Nomenklatura* en un Parlament que vol ser democràtic. Així mateix, intel·lectuals pròxims al poder, com el jurista Boris Kurashvili, sense qüestionar en cap moment la persona de Gorbaxov, no han amagat el seu temor que els amplis poders que la nova

constitució atorga al President —tot i que el parlament té dret a veto— puguin ser utilitzats en el futur de manera antidemocràtica.

Kurashvili, que té el carnet del PCUS, ho ha dit clar: «Cal que el partit s'escindeixi en comunistes *renovadors* i *fonamentalistes*; cal anar al pluripartidisme. Fins i tot els partits d'ideologia liberal haurien de ser legals.»

I el primer pas cap al pluripartidisme podria ser la pluralitat de llistes en les pròximes eleccions al congrés —convocades el 26 de març—, però el text de la llei electoral té prou ambigüitats per a *filtrar* i *depurar* les candidatures, tot i que es garanteix la presentació il·limitada i una campanya electoral amb drets de reunió i manifestació. Els pròxims mesos diran si l'URSS de Gorbaxov camina cap a una democràcia plena o bé s'atura en un rígid i il·lustrat presidencialisme. Com va dir el periodista Vitali a Korotix, en les jornades *perestroïques* de Barcelona: «el Parlament democràtic no ens el regalarà ningú; haurem de conquerir-lo. Tot depèn de la nostra capacitat de mobilització». □